

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvenjši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši „gledališka stolba“. O pravnih stvari, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Slovenščina in najvišji sodni dvor.

Najvišji sodnik v državi je govoril ter izrekel, da vsled zakona slovenski jezik nima pravice prihajati pred sodnije. Razsodba najvišjega sodnika ne dá se omajati ter velja tudi tedaj, če je morda v istini krivična.

Stvar je znana našim bralcem. Okrajna sodnja v Kamniku izrekla je v neke pravdi slovensko razsodbo ter jo izročila strankama tudi v slovenskem prepisu. Nadsodnja v Gradcu pa je okrajnej sodnji naložila, da mora slovensko razsodbo strankama odvzeti ter izdati novo razsodbo v nemškem jeziku.

In to nadsodniško odločbo je potrdil tudi visoki najvišji sodni dvor. V njega razlogih se nahaja tale stavek:

„..... in Erwägung, dass im Herzogthume Krain seit Einführung der a. G. O. die deutsche Sprache ausschliesslich die bei Gericht landesübliche Sprache war, in welcher der Vorschrift des obzitierten § 13 (der a. G. O.) gemäss alle gerichtlichen Eingaben verfasst sein mussten; in Erwägung dass dieser im Gesetze und den thatsächlichen Verhältnissen begründete Gebrauch der deutschen Sprache als ausschliesslich landesüblicher Gerichtssprache in Krain weder durch ein Gesetz, noch durch eine mit Rechtskraft erlassene Verordnung eine Abänderung oder Einschränkung erlitten hat; itd.“

Če tudi nemam predrznega namena najvišjega sodnika in njegovih razlogov na tehtnico pokladati, naj mi je vendar dovoljeno izreči, da predstojeci ti razlogi v zakonu niso ukoreninjeni.

Paragraf 13. občnega sodniškega reda se glasi: „Beide Theile sowohl als ihre Rechtsfreunde haben sich in ihren Reden der landesüblichen Sprache zu bedienen und aller Weit-

läufigkeiten, Wiederholungen und Anzüglichkeiten zu enthalten.“

Ako se ta paragraf preobrača in premika na vse strani, nikdar se ne more reči, da skriva v sebi sovražno orožje proti slovenskemu jeziku. Najvišji sodnik govori v svojih razlogih o „ausschliesslich landesübliche Gerichtssprache“, mej tem, ko rabi paragraf 13. samo izraz „landesübliche Sprache“. Razložek je ta, da je vsaka „landesübliche Sprache“ tudi „Gerichtssprache“, mej tem, ko nij nikjer zapovedano, da mora vsaka „Gerichtssprache“ tudi „landesübliche Sprache“ biti. Na primeru: Slovenščina je v vojvodini Kranjske „landesüblich“, je torej ipso jure tudi „Gerichtssprache“; nemščina pa pri nas zunaj Kočevja nij „landesüblich“, a vendar je tudi „Gerichtssprache“, ker gospodje sodniki tako hoté. Upam, da je ta razložek vsakemu, če tudi jurist nij, jasen, in da bode vsakdo, ki § 13. o. s. r. samo površno prebere, prepričan, da ima mili naš jezik uže samo na podlagi tega paragrafa svitlo pravico do rabe pri sodnijah. Ker tu se ne vpraša, ali so ga sodnije do sedaj rabile, ampak vpraša se jedino le, ali je slovenščina pri nas „eine landesübliche Sprache“. Da pa je slovenščina „landesüblich“, to se pač zanikalo ne bode, vsaj se je ta jezik v tej vojvodini govoril uže tedaj, ko o Nemcih ni sledu ni tira nij bilo, in govoril se je tudi tedaj, ko se je vpeljal sedaj uže davno zarjaveli in zastarani občni sodniški red.

Pa tudi trditev najvišjega sodnika, da namreč zapoved § 13. o. s. r. nij dosedaj preklicana bila, in da se mora vsled tega paragrafa še vedno trditi, da morajo vse sod-

nijske vloge v vojvodini Kranjske pisane biti v nemškem jeziku, nij opravičena, vsaj je vendar v zakonu od 21. decembra 1867, št. 142 drž. zak. izrečeno, da so vsi jeziki jednopravni v javnem življenju, v uradih in v šolah. Če bi torej § 13. o. s. r. v istini obsegal tako trdo zapoved, kakor jo bere iz njega najvišji sodnik, bila bi ta zapoved po omenjenem zakonu odstranjena.

Najvišjega sodnika razsodba pa mora nas napolniti s skrbjo in s strahom. Ona nam krati pravice, katere nam je državna ustava dodelila, ter s hladno potezo izbriše slovenski narod iz števila avstrijskih rodov. Na podlagi te razsodbe je sedaj vsaka sodnja opravičena vsako slovensko vlogo „a limine“ odbiti, češ, da nij pisana „in der landesüblichen Gerichtssprache“. Pri sodnijah nastavit se bodo morali slovenski tolmači in vsako slovensko pismo veljalo bo samo „als Handzeichen“ ter bo neveljavno, če se mu ne bode pridejal nemški avtorizirani prevod. Našim poslancem pa je nastal čas, da povzdignejo svoj glas ter da terjajo kaj od ministra. Pod ekselencio Pražakom se nam slabeje godi, kot nekda pod Giskro in Auerspergom! Toliko denes!

Dr. Ivan Tavčar.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 7. marca.

Gospodska zbornica je imela soboto sejo. Sklenilo se je, da se bode v seji vtorek volila naučna komisija, katerej se bo izročil od zbornice poslancev sprejeti Lienbacherjev predlog. Ustavoverci uže trobijo, da bode Lienbacherjev predlog v gospodski zbornici padel.

Listek.

O potresih.

(Čital v akad. društvu „Sloveniji“ cand. prof. J. M.) (Konec.)

Falbove misli o nastanji potresov so pa: Vsi potresi imajo je den in sicer vulkaničen uzrok; vse pouzročujejo le podzemeljski vulkanični razleti, kateri nastajajo vsled skrčitve zemeljske skorje po uplivu solnca in meseca.

Za svojo teorijo pa rabi jako mnogo hipotez, katere so ravno slaba stran njegove trditve in morebiti tudi uzrok, da se do sedaj še nobeden mnogih slavnih avstrijskih geologov nij sprijaznil s Falbovimi nazori, akoravno Falb trdi, da so edino pravi. Za svojo teorijo potrebuje ognjeno-tekoče zemeljsko jedro; mnoge razpoke in kanale v zemeljski skorji; podzemelska lavna jezera, katera so začasno v zvezi z ognjeno-tekočim jedrom; prostorne podzemeljske vulkanične kotline, v katere se-

gajo razpoke in kanali; vsled pritiska počasi se skrčujoče skorje na zemeljsko jedro vshodečo in padajočo lavo; upliv solnca in meseca na tekočo maso, katera vsled tega tem bolj v razpoke sili. Vshodeča lava spremeni infiltrirano vodo v sopar. Vsled notranjega pritiska in soparnega napora pa nastanejo razleti v podzemeljskih kotlinah, ki pretresajo potem zemljo. Pravi in jedini uzrok potresov bi bili tedaj podzemeljski delujoči vulkani. Razpoke so tedaj uže tukaj. Nastane pa zopet vprašanje, kako so te razpoke nastale? gotovo ne tako mirno in polagoma, da se zemlja nij nič pretresla.

Vseh potresov si s Falbovimi hipotetičnimi podzemeljskimi razleti tedaj uže ne moremo razlagati. Falb sam pravi, da je čudno, da potresi najraje obiskujejo vulkanična ozemlja, okolice gorkih studencev, potem kraje z velikim pogorjem. Po njegovej teoriji bi se potresi ne smeli le na posamezne kraje omejiti, ravno tako v krajih z enakomernim skla-

dovjem kakor v pogorji, kjer sklad mej skladom neredno in zmedeno leži ali visi. Njegove razpoke morajo v globini nastati, on ne zahteva za svojo teorijo razpok na površini, ki bi bile v zvezi z notranjimi ker potem bi nastali vulkani.

Mej tem, ko v svojej knjigi vse teorije o vulkanih kritikuje, popolnoma prezira ono, katero zastopa večina sedanjih geologov, namreč, da vsled skrčitve zemeljske skorje nastajajo razpoke, ki pouzročujejo potrese in da niso vulkanični potresi v nobenej zvezi z omenjenimi, katere zovejo tektonične.

Potresi so najhujši na površini zemeljske skorje; tudi to govori za skrčitev skorje in vsled tega nastale potrese, ker na površini se naredijo širše razpoke, ko v globini, zaradi tega so tudi hujši nasledki, večji potresi. V vodnjakih in rudnikih se potresi malo čutijo; tako so na pr. zagrebški potres v rudnikih 30 metrov pod zemljo le malo čutili, v 100 metrov globine pa prav nič. Isto tako tudi

Vlada je razpustila **študentovsko društvo** „akademische lesehalle“, zaradi tega, ker se je vmešalo v politiko in naglašalo samo nemško-nacionalno stališče; to društvo so vodili prusijani.

Dolenje-avstrijsko **obrtništvo** je sklenilo voliti posebno komisijo, ki naj bode delovala na to, da se bodo na Dunaji sprejemali pri mojstrih samo taki rokodelski učenci, ki znajo nemški; posebno čeških otrokov naj bi dunajski mojstri ne sprejemali več. „Tribüne“ pristavlja poročajoč o tem, da se dunajski mojstri ne bodo držali takega ukaza, nego bodo jemali še na dalje učence čeških staršev, ker mora biti glavno mesto države podoba države v manjšini, ter ne sme nobenej narodnosti vrat zapirati. — Sicer si bode pa tudi Slovanom treba zapomniti, da jih Nemci iz svojih dežel ven podé!

Vnanje države.

Dogovarjanja mej evropskimi poslaniki v **Carigradu** in turškima pooblaščenca Ser- ver pašo in Nizami pašo niso se še pričela. Turčija po svoji starej navadi zopet poskuša stvar zavlačiti. Evropski poslaniki niso pooblašteni staviti novih predlogov glede nove grške meje, nego mora Turčija to storiti. Ako bi pa Turčija zahtevala od poslanikov, naj ti stavijo kak predlog za novo mejo, potem bodo poslaniki naglašali baje ono, ki je določena v berlinskem dogovoru.

Irski podkralj je razglasil, da je pod izjemni zakon podvrženih osem grofov provincije Connaught, v te grofovine uvede se obležno stanje. Ta zakon je zadel zdaj tudi 26 Ircev, katere bodo dejali v zapor.

Dne 4. t. m. je bil v Washingtonu umeščen novi predsednik, Garfield, zjedinjenih severno **amerikanskih** držav. V navzočnosti obeh zbornic, državnih dostojanstvenikov in mnogo ljudstva je Garfield govoril svoj nastopni govor, v katerem je naglašal mej drugim tudi potrebo splošnega poduka. Ko je Garfield prisegel, spremili so ga v predsedniško poslopje.

Prav zaradi svoje osobne stvari je Bismark v **nemškem** „rajstagu“ razžalil celo naprednjaško stranko. Kakor smo poročali, je bila na dnevnem redu predloga o obdačenju službenih stanovanj višjih uradnikov. Nemški kancelar je trdil, da mu je mestno zastopstvo berlinsko iz samega strankarstva in sovraštva naložilo občutno velik davek in ko je reklamiral, povišal se mu je še zdatno davek, kakor za kazni. Bismark je nadaljeval, da se temu ne čudi, ker je cela davkova politika mesta Berlina tako naprednjaška, ter je to besedo prav zasmehljivo izgovoril. Zavolj tega se je dogodil oni škandal, o katerem smo že vzdignili govorili.

Dopisi.

Iz Ljubljane 6. marca. [Izv. dop.] Ljubljanski nemškutartarji so bili zadnji četrtek

ogerski rudokopi potres v Sudetah in Karpatah 15. januarja 1858. Po Falbovej teoriji bi pa morali potrese v globini še bolj čutiti, ker ravno izvirajo iz nje.

Falb je bil zagrebški potres takoj razglasil za nov neovrhljiv dokaz svoje trditve, pa tudi teorija večine drugih slavnih geologov nje ovržena, ampak za njo govori zagrebški potres popolno.

Da je prvi sunljaj pri potresih najhujši, tudi nij po vsem resnično, ker mnogokrat sledi najhujši potres množini manjših.

Čudne potrese spremljajoče prikazni so nastanje votlega podzemeljskega bobnenja in grmenja, kakor se je čulo 9. novembra paralelno s Savo in pri potresu v Sudetah, kjer se je tudi blisk pokazal v ozračju.

Omeniti hočem še neko zanimivo prikazen. Leta 1628, 23. aprila od 3—4 popoldne je nastal na nekem zelniku pri Leobersdorfu na Nižjeavstrijskem studenec. Nekaj dni prej se je čulo glasno podzemeljsko bučenje; dne

v kazino svoje vernike vkupe zbobnali praznovati slovo Kalteneggerjevo ob njega obhodu iz Ljubljane. Da bi bili več ljudij k banketu spravili, zlasti več uradnikov, lovili so jih z izgovorom, da slavnost ne bode politična. Kadar so jih pa enkrat skupaj imeli, potem niso besede držali, temuč banket je bil od kraja do konca političen, kakor političnemu agitatorju a la Kaltenegger na čast ne more tudi drugače biti. Da, nij jim bilo dovolj, da so svojemu dozdanjemu političnemu vodji kadili in ga slavili do Bog ve kaj, tudi skozi okno so morali zabavljati na nas narodne Slovence. Karel Dežman, stara lisica, zabavljaj je nam, da hočemo iz kranjskega ora „zlato“ barvo v „srebro“ spremeniti, da smo sanjarji itd. Tudi dr. Schrey je mislil, da te prilike nij opustiti, da se ne bi nad nas „fanatične“ protivnike spravil, češ, da vsacega za „tujca“ proglasimo, kdor ne žrtvuje „velikoslovenskemu maliku.“ On pa, Schrey, pravi da nij tak, on pozdravlja goste „aus der slovenischen Steiermark“ kot ljube goste, ne kot tujce. — Naj tu precej Schreyju, slabo podučnemu, povemo, da se je blamiral. Goste iz slovenskega Štajerja smatramo mi vselej za domačine in brate, tujci so nam le taki Nemci, ki k nam pridejo, pa nad nami gospodovati hote in nam Slovanom svoj jezik vrivajo a la Kaltenegger. Slovenci nam niso tujci nikoli, naj bodo iz katere koli provincije.

Kako smešno je torej pri vsem tem, če uradna „Laibacher Ztg.“ v soboto sama slavnost popisuje pa še trdi, da je imela nepolitičen značaj! Gospod Leo Suppantšitsch se zna tudi šaliti v oddelku, v katerem se rezervira.

Iz Postonjske okolice 5. marca. [Izv. dop.] Po dolgotrajnej hudej bolezni umrl je 22. m. m. v Sežani narodni nadučitelj gosp. Lavoslav Cvek. Umrli rodil se je bil na Vrhniki 13. mal. travna 1843 leta, študiral in dovršil gimnazijo v Ljubljani, ter ostavši jo, volil si učiteljski stan. Učiteljeval je skrajema v Ljubljani, potem v Loki, Kranji, Trnovem, Kastvu, Dolini, na Brežini in končno v Sežani. Bil je ranjki Cvek rodoljub jeklenega značaja, izvrsten narodnjak, več učitelj, nadarjen pevec. Slovenska talija izgubi v njem tudi enega najboljših diletantov. Bil je humorist, da malo taci, in če si ga videl nastopiti v komičnej ulogi, nijsi se zamogel zdržati smehu. — Koderkoli je služil, bodril je narod, navajal ga k narodnemu delu, k političnej zavesti, pomagal snovati narodne zavode, ter od

23. aprila se je pomnožilo, zemlja se je jela tresti, nastal je vihar, mej katerim se seženj visok voden curek iz njive vzdigne, kateri se je pa podel, in sedaj je tam studenec pokrit s kapelico. Leobersdorf leži ravno v trmičnej črti, katera spada tudi s stresno črto skupaj.

Od upliva potresnega na ljudi in živali bi se dalo mnogo pripovedovati. Živina postaja nemirna, se plašljivo ozira na ono stran, od koder pride potres, Kanarček nij hotel več spati v kletki na palčiči, s katere je pal mej potresom i. t. d. Ljudje osive vsled strahu in tudi najpogumnejšega obide čuden strah.

Katera teorija o potresih je tedaj prava, je težko trditi, morebiti nobena dosedanjih. Kdor nij s Falbovo zadovoljen, naj se poprime druge, ter naj skuša dokazov pridobiti za njo. Mislim, da bi bilo najbolje, če nas potresi nikdar več ne obiščejo ter nas tako obvarujejo hudih nasledkov, geologem pa se ne bo treba ukvarjati s tem nehvaležnim potresnim poslom.

kmetskih mladeničev stvarjal pevska društva. Zato mu bodi v narodu vrl, hvaležen spomin! Da je bil spoštovan in priljubljen v obče, svedoči njega spreved 24. m. m. Dokaj njegovih kolegov, isto tako duhovnikov iz Sežanske okolice udeležilo se mu je pogreba. Okrajni in krajni šolski svet, domača duhovščina, uradniki, šolska mladež in ogromno družega občinstva prevedlo ga je na kraj tihega miru in pokoja. Krsto kičilo mu je mnogo darovanih vencev s prekrasnimi traki, godba svirala žalostinke, drugovi zapeli mu na domi in gomili tužno nagrobnico, a učitelj sodrug mu g. Kante, spominjal se ga je ob rakvi v srčnem, ginljivem govoru. Naj bodo te vrstice malosten spomenik umrlemu, ki je zastavljal vse moči narodu svojemu!

Iz Kostanjevice 2. marca [Izv. dop.] S koncem leta 1876 je naš občinski odbor volil novi krajni šolski svet, kateri se je pa v teku časa uže za več ko štiri leta postaral, ter tako prekoračil odločeno si dobo za več ko eno leto. V deželnem zakoniku od leta 1879 pravi § 1 postave od 9. marca mej drugim tudi, da po preteku treh let odstopi po žrebu polovica, ali če je število liho, večje število. Pri nas so v krajnem šolskem svetu trije zastopniki občine, tedaj bila bi morala s koncem leta 1879 odstopiti dva.

Kakor smo slišali, je naš nadučitelj pri seji krajnega šolskega sveta dne 6. jan. komaj to dognal, da sta se izžrebala dva uda krajnega šolskega sveta; a pri tem bo pa gotovo tudi ostalo. Do denes še nijsmo čuli, da bi bilo županstvo dobilo nalog voliti druga zastopnika v krajni šolski svet. Nam se to silno čudno zdi, da postava, ki velja za vso kranjsko deželo, ne velja tudi za kostanjeviško občino. Od kod neki ta izjema.

Ali gospod krški okrajni poglavar res tako malo ceni krajni šolski svet, da mu je vse eno, naj sedi v njem, kdor hoče, naj bo za ta posel sposoben ali ne, ali pa znabiti misli, da ne bomo mogli dobiti sedanjim šolskim svetovalcem vrednih naslednikov? Prvo in drugo bilo bi napačno. Če je gospodu okrajnemu poglavarju vse eno, kdo je ud krajnega šolskega sveta, ali pa mu je znabiti celo ljubo, da sedijo v njem nezmožni, pa tembolj zagrizeni nemčurji, tako mu naravnost povemo, da nam to nij vse eno ter da ne le mi ampak vsa občina teško čaka, da bi se silno potrebna volitev kmalu izvršila.

Vsako leto sestavi krajni šolski svet svoj proračun, po katerem mora občina vselej nad 300 glđ. za šolske potrebščine plačati; a nikoli pa še nij dal računa, kam se toliko denarja potroši. Res je, da par udov krajnega šolskega sveta vsako leto, ko se za šolo proračun dela, od predsednika zahteva, da naj položi račun od minulega leta, ali prav za prav od minulih let, pa vse je zastoj. Predsednik gospod Alojz Gač jo vselej tako zavije, da se nadležnim izmuzne, ter da se sestavi novi proračun ne da bi se znalo, ali je od minulega leta kaj denarja ostalo, ali ga je morebiti celo zmanjkalo. Tako gre leto za letom. Če pa pogledamo šolo, katera bi morala biti po tolikih stroških, ki jih občina z njo ima, z vsem potrebnim do dobrega preskrbljena, ne najdemo v njej skoraj nikakešnih učnih pripomočkov; kar pa jih je, so po večjem darovani. V prvem razredu so tudi klopi, da se Bogu usmili. Peč je taka, da vsak, kdor jo vidi, pravi: „Ven ž njo“. Tako sta jo obsodila uže dva okrajna zdravnik, gospod okrajni poglavar sam, in še celo gospod de-

želni šolski nadzornik. In ravno ta peč, prav za prav nje mestnica, je bila uže dvakrat v proračunu. Kam gre tedaj denar?

Ko je jeseni potres šolsko poslopje nekoliko pretresel, je od c. kr. okrajnega poglavarstva poslani inženir za potrebno spoznal, da se napravijo od stene od stene železne vezi štiri ali pet, ter je vse popravilo cenil 400 gld. Po naših mislih pa to, kar inženir preliminira, da se bo potrošilo, nikakor nij zapovedano, da se mora tudi pozabiti, če je mogoče iziti z manjo svoto. Še neverjetnejši pa se nam zdi, da bi imel inženir pravico dela oddajati, katera plača občina, kar občina plača ima gotovo le ta pravico oddati, in to po najnižjej, ne najvišjej ceni. —

Našega krajnega šolskega sveta predsednik tudi nij za vredno spoznal sklicati krajni šolski svet k seji, da bi se odločilo, kako bi se šolsko poslopje najceneje in dobro popravilo, ter delo oddalo po dražbenem poti, ampak se je lotil dela na svojo roko; zdaj pa trdi, da nij dolžan nikomur polagati računa, koliko se je za omenjena popravila šolskega poslopja porabilo.

Kdor ima le količkaj razuma, bode na prvi pogled spoznal, da za tako majheno popravilo se nij porabilo 400 gld., morebiti, če bi bilo šlo delo na dražbo, tudi polovice te svote ne, in vendar je moral občinski zastopnik ukaz c. kr. okrajnega glavarja vseh 400 gl. v svoj račun sprejeti. Po naših mislih je občina dolžna le toliko za imenovano popravilo plačati, kolikor je res veljalo, ne pa kolikor je inženir preliminaril in Gač zahtevala. Vprašamo torej, od kdaj ima predsednik krajnega šolskega sveta pravico z občinskim žepom tako gospodariti; in če on nij dolžan položiti občinskemu odboru vsakoletnega računa, zakaj ga pa ne položi krajnemu šolskemu svetu in potem c. kr. okrajnemu šolskemu svetu? Vsak, ki ima tuje denarje v rokah, je dolžan ob določenem času položiti račun čez svoje gospodarstvo, kako, da ravno Gaču tega treba nij? Prav veselilo bi nas, ko bi nam hotel ali gospod c. kr. okrajni poglavar ali kdo drug dati potrebno pojasnilo. Naš občinski odbor gotovo rad vse privoli, kar se za šolo potrebuje, ali, da bi se z denarjem tako gospodarilo, kakor se je doslej, ne bomo in ne moremo več trpeti.

Iz Istre 5. marca. [Izv. dop.] V Kopru so irredenti kar znoreli. Jedna demonstracija sledi drugej, a politički procesi so na dnevnem redu. Od leta 1848. ne da se nobena javna veselica, v kazini se ne pleše, ker Koper nij še pod Italijo. Ima ljudi, koji so se zakleli, da iz hiše ne pojdejo, dokler ne pridejo Italijani v Koper. Ali nijso s tem zadovoljni, da sami tugujo, nego zahtevajo i od drugih da ovo žalost, pokažejo. — Na 19. febr. činil je major tamošnjega bataljona priti s polkovno glasbo (Hess) v Koper in je povabil vse uradnike in ugledne meščane v dvorano gostilne „Radetzky“, kjer se je občinstvo zabavalo in plesalo. Od meščanov nij bil nobeden, a okolo 11. ure počila je pred gostilno strašnim gromom petarda. Sreča, da v oni čas nij stopil nobeden iz gostilne na ulico. Preiskovalo se je. Dva lahona sta zaprta, zaslišanih bilo je preko 50 oseb, tudi nekatere hiše so bile preiskane.

V Piranu bil je pred nekoliko dni dekoriran občinski svetovalec Fonda zlatim križcem za zasluge, ker se je odlikoval pri preiskavanji trtne uši (phylloxere). Radi tega so njegovi sodrugi tega poštenjaka v javnej seji iz sve-

tovalstva izključili. Se ve da je rekural in upamo, da bode občinsko svetovalstvo razpuščeno in da bodo nove volitve razpisane. Glejte, kakov sad je rodilo od vlade zmirom protežirano lahonstvo!

Iz Klanca 3. marca. [Izv. dop.] Dne 24. svečana napravila je dolinska čitalnica „besedo“ z lepim in jako zanimivim programom. Prvo je razvijal govornik težak stan Kraševca, kakor tudi „beržana“, kako si morata v potu svojega obraza z nerodovitno zemljo mučiti, da si vsakdanji kruh zaslužita. Po govoru je sledilo lepo ubrano petje, za katero gre prva čast g. pevovodji nadučitelju Buncu. Vse navzočne pa sta očarala g. učitelj Vertovec in gđč. učiteljica Sovdat, ki sta v pravej črnogorske obleki predstavljala: „Slovo Črnogorca od svoje drage, ko se v boj poda“. Igra: „Županova Micika“ se je vsem jako dopala, pa so jo tudi diletantje točno izvršili. Po besedi je bila tombola s primernimi dobitki. Potem pa smo se zabavali pri skupnej večerji pri g. Pangerci, kjer smo bili z vsem jako zadovoljni. Bil je to krasen večer za vse navzočne.

Bog daj, da bi dolinska čitalnica vedno tako napredovala v lep izgled vsej okolici. Za to stvar pa moram predsednika čitalnici, velepoštovanega g. dekana Jana, kot prvega spodbujatelja in žrtvalca za vso to narodno delovanje počestiti. Bog ga nam ohrani še dolgo let v izgled vsem mlačnim drugim rodoljubom slovenskim.

Domače stvari.

— (Prejeli smo) sledeče: „Z. 1118. Slavnemu vredništvu časopisa „Slovenski Narod“ v Ljubljani. Z ozirom na §. 19 tiskovne postave naj se sprejme sledeči preklic v prihodni broj vašega časnika: Poročilo v Slovenskem Narodu St. 52 o Vesteneckovi aferi, da je državno pravdnništvo v Ljubljani ali državnega pravdnika funkcionar g. Pajk tožbo zaradi litjskiga oknopobijanja ustavilo — nij resnično. — C. kr. državno pravdnništvo v Ljubljani 5. Marca 1881. Persche.“

— (Najvišjega sodišča izjava), katero smo uže v zadnjič omenili in o katerej govori tudi današnji članek, glasi se v prvotnem tekstu:

„Nr. 1697. K. k. oberster Gerichtshof. In Erledigung des Berichtes vom 9. Februar 1881, Z. 1883, über die Rekurse beider Streittheile in der in possessorio summarissimo verhandelten Rechtssache des Peter Keber, durch Dr. Pirnat, Kläger gegen Josef Mazović und Andreas Jančigaj, Geklagte, wegen Besitzstörung, in welcher das Bezirksgericht Stein den Erkenntnisbescheid vom 1. Oktober 1880, Z. 6854, den Parteien in slovenischer Sprache hinausgab, und das Oberlandesgericht mit Verordnung vom 22. Dezember 1880, Z. 13364, diesen Erkenntnisbescheid behoben und dem Bezirksgerichte aufgetragen hat, die in slovenischer Sprache ausgefertigten Partien desselben von den Parteien abzuverlangen, den Erkenntnisbescheid in der deutschen Sprache auszufertigen, den Parteien zuzustellen und das weitere gesetzliche Amt zu handeln, hat der k. k. Oberste Gerichtshof in Erwägung, dass der regelmässige und unbehinderte Gang der Rechtspflege im höchsten Grade gefährdet erscheint, wenn es der Willkür der Parteien, ihrer Vertreter, oder der Gerichte überlassen bliebe, in den gerichtlichen Eingaben und Erledigungen nach Belieben der einen oder anderen Sprache sich zu bedienen, in Erwägung, dass es Pflicht der Obergerichte ist, im Sinne des § 90 der Amtsinstruktion von Amtswegen darüber zu wachen, dass die gesetzlichen Bestimmungen, betreffend die bei Gericht zu gebrauchende Sprache genauestens befolgt werden; in Erwägung, dass bei Entscheidung der Frage, in welcher Sprache der gerichtlichen Eingaben und Erledigungen im streitigen Ver-

fahren zu verfassen sind, für die Gerichte nur die Vorschriften der Gerichts-Ordnung und die allenfalls später mit Gesetzeskraft erlassenen Verordnungen massgebend sein können; in Erwägung, dass zufolge der Bestimmung des § 13 a. G. O. beide Theile sowol als ihre Rechtsfreunde in ihren Reden die landesübliche Sprache zu gebrauchen haben, in welcher selbstverständlich auch die richterlichen Erledigungen zu erlassen sind; in Erwägung, dass im Herzogthum Krain seit Einführung der a. G. O. die deutsche Sprache ausschliesslich die bei Gericht landesübliche Sprache war, in welcher der Vorschrift des obcitirten § 13 gemäss alle gerichtlichen Eingaben verfasst sein mussten, und in welcher alle richterlichen Erledigungen erflossen; — in Erwägung, dass dieser im Gesetze und den thatsächlichen Verhältnissen begründete Gebrauch der deutschen Sprache als ausschliesslich landesüblichen Gerichtssprache in Krain weder durch ein Gesetz, noch durch eine mit Gesetzeskraft erflossene Verordnung eine Abänderung oder Einschränkung erlitten hat; in Erwägung, dass die Justiz-Ministerial-Erlasse vom 15. März 1862, Z. 865, und 5. September 1867, Z. 8636 und 9396 eine Abänderung der Vorschrift des § 13 a. G. O. und des darauf begründeten gesetzlichen Zustandes weder bezweckten, noch bezwecken konnten; während die Absicht derselben nur dahin ging, im innern Amtsverkehre der Gerichtsbehörden mit nur der slovenischen Sprache kundigen Parteien für letztere Erleichterungen eintreten zu lassen; in Erwägung, dass dem Gesagten zufolge der in slovenischer Sprache verfasste Erkenntnisbescheid des Bezirksgerichtes Stein vom 1. Oktober 1880, Z. 6854, in formeller Beziehung mit einer von Amtswegen zu berücksichtigenden Nullität behaftet war, weshalb das Oberlandesgericht mit Recht denselben behoben und dem Bezirksgerichte Stein aufgetragen hat, ihn in der landesüblichen deutschen Gerichtssprache hinaus zu geben; — die Revisionsrekurse des Peter Keber und Andreas Jančigaj, die deren Kosten selbst zu tragen haben, zurückzuweisen und die Oberlandesgerichts-Verordnung vom 22. Dezember 1880, Z. 13364 zu bestätigen befunden. Der k. k. oberste Gerichtshof. Wien am 16. Februar 1881. Stremayr m./p.“

— („Triester Zeitung“), nemški list, kateri se je ob priliki „Tagblattove“ smrti sam proklamiral za organ kranjskih nemškutarjev, donašal je do sedaj razglase kranjskih sodnij v trgovinskih zadevah. Odslej jih ne bode več, ampak je od dotične odločevalne strani za te razglase poleg kranjskega in dunajskega uradnega lista „Triester Tagblatt“ namenjen.

— (Požar.) Iz Prestranka se nam piše: Prošli petek okolo polu desete zvečer nastal je v bližnjem Orehku požar, ki je vpepelil kmetu Jarneju Steglu hišo s skednjem in hlevom vred. Ker se v bližini tamo nahajajo večinom sè slamo krita poslopja, in ker je bril hud sever, bati se je bilo, da več hiš zapade v žrtvo požrešnemu zublju. A uspešno delovanje sosedov omejilo je ogenj na edino omenjeni objekt. Pogorelec bil je sicer zavarovan, toda bil je prišel uže „na kant“, — prihodnji dan bi mu bilo imenje „šlo na boben.“ Tedaj bode skoro opravičen sum, da si je zapalil sam. „Zašili“ so ga zategadelj, a pogorelo ostalino prodali mu dan po požaru na javnej dražbi.

— (Oropala) sta kmetska fanta France Jevnikar, po domače Narobetov, star 20 let, in Miha Židan, po domače Ahčinov, star 19 l., oba iz Udmata doma, na večer 20. jan. 1881, Janeza Štrusa, doma iz Št. Vida pri Zatični, sedaj pa je paznik v deželnej norišnici na Studenci. Pila sta pobalina v gostilnici pri Dolenci v Udmatu s Štrusom, kjer je ta za vino dajal. Ponudila sta se mu, da mu pokažeta, ker je uže tema, pot proti Studencu, kar Štrus nazadnje, akoravno se je nekoliko časa branil, le sprejme. Ne daleč od vasi Moste v malem gozdu podere Zevnikar Štrusa

na tla, Židan mu vzame iz žepa denar, ki je bil v mošničku, 30 gld. Potem sta roparja zbežala, a Štrus je brzo tekel k županu Jaka Vrečarju z Most in ta je šel z njim k Udmatskemu županu g. Bavdeku, ki je takoj žandarje poklical iz Ljubljane. Žandarji so mahom prišli in g. Bavdek jim je pokazal hlev, v katerem je mislil, da sta roparja spala. Našli so ju in kmalu sta izpovedala, da sta roparski plen v Ljubljano gredoč natanko mej soboj razdelila in sta tudi pokazala, kje je bil denar, okolo 30 gld., skrit. Denes pri obravnavi pravi Jevnikar, da je Židan podrl Štrusa na tla, a Židan trdi, da je bil tako „pijan“, da ničesa ne ve. Porotnikom se stavita dve glavni vprašanji zaradi krivde obeh zatožencev, da li sta izvršila rop. Obe vprašanji porotniki (načelnik Vaso Petričič) enoglasno potrdé, tretje dodatno vprašanje, ali sta izvršila djanje v popolnej nezvesti, to je v pijanosti, pa enoglasno zanikajo. Jevnikar in Židan sta bila obsojena vsak na šest let teške uječe, poostrene vsak mesec z enim postom. S to obravnavo so bile porotne obravnave te sesije v Ljubljani, katere so trajale nad mesec dni, v soboto 5. marca končane.

Razne vesti.

* (Potres.) Dne 4. t. m. je bil v Siciliji tako silen potres, da je pokrajino Casamicciola skoraj popolnem porušil. Nad sto hiš se je sesulo, druge so pa nevarno oškodovane. Ljudij so doslej našli okoli 50 mrtvih in blizu toliko ranjenih.

* (Unesrečena avstrijska ladija.) Iz Fortress Monroe v severni Ameriki se javlja, da je angleški parnik blizu Bermudskih

otokov srečal avstrijsko ladijo, katere je bil kapetan Golubović ukazoval, napolneno uže vso z vodo. Angleški parnik je rešil vse potnike avstrijske ladije, ki se je potem vtopila.

* (Zločinstvo zoper cerkev.) Iz Lovosic na Češkem se pše 3. t. m.: Četrtek zvečer je bližnje Trebnice pretresel silen strel, močnejši, kakor če bi iz kanona ustrelil. Neki zločinec je podkopal cerkev in hotel presbiterij razstreliti. K sreči se je pa dinamit na venkaj namesti navzgor razpočil.

* (Ljudsko štenje v Nemcih.) Po novem ljudskem štenju dne 31. decembra v lani ima Nemčija 45.149.172 duš in sicer: Pruska ima 27.251.067 prebivalcev, Bavarska 5.271.516, Saška 2.970.220, Württemberg 1.970.132, Badenska 1.570.189, Hessen 936.944, Mecklenburg-Schwerin 576.827, Mecklenburg-Strelitz 100.269, Sachsen-Weimar 309.503, Sachsen-Meiningen 207.147, Sachsen-Altenburg 155.062, Sachsen-Coburg-Gotha 194.479, Schwarzburg-Rudolstadt 80.149, Schwarzburg-Sonderhausen 71.083, Reuss 50.782, Reuss 101.265, Oldenburg 337.454, Braunschweig 349.429, Anhalt 232.747, Waldeck 56.548, Schaumburg-Lippe 35.332, Lippe 120.216, Lübeck 63.571, Bremen 156.229, Hamburg 454.041, Elsas-Lothringen 1.571.971.

Loterijske srečke.

V Lincu 5. marca: 27. 66. 12. 30. 52.
V Trstu 5. marca: 36. 57. 17. 29. 25.

Dunajska borza 7. marca.

(Izvirno telegrafično poročilo.)			
Enotni drž. dolg v bankovcih	73 gld.	55	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	76	15	"
Zlata renta	90	10	"
1860 drž. posojilo	130	—	"
Akcije narodne banke	814	—	"
Kreditne akcije	290	30	"
London	117	55	"
Srebro	—	—	"
Napol.	9	28	"
C. kr. cekini	5	53	"
Državne marke	57	25	"

Glasovir

je za prodati po jako nizkej ceni. Več se izve v prodajalnici „pri Štefetu“, glavni trg št. 13. (116—1)

(115—1)

Vsega zdravilstva

dr. V. Gregorič

ordinira od 1—3, frančiškanske ulice šte. 4.

Dražba premičnega blaga.

Podpisani naznanja, da se bode po ranjcem gospodu Antonu Mlakarji, kanoniku v Novem mestu, zapuščeno premično blago: pohišna priprava oblačila, preobleka in razna prtenina, vinski sodi, vinski tésk (preša), kuhinjsko orodje, homeopatične knjige, homeopatična zdravila ter druga premičnina

dne 14. marca 1881

od 9. ure zjutraj naprej, oziroma tudi dan potem v Novem mestu po prostovoljni dražbi prodajalo.

Dr. Albin Poznik,

(112—2)

c. kr. notar sodnijski komisar.

Cvet zoper trganje,

po dr. Maliču,

je odločno najboljšo zdravilo zoper protin ter revmatizem, trganje po udih, bolečine v križi ter živcih, otekline, otrpnele ude in lute itd., malo časa če se rabi, pa mine popolnem trganje, kar dokazuje obilno zahval. Zahteva naj se samo „cvet zoper trganje po dr. Maliču“ z zraven stoječim znamenjem: 1 steklenica 50 kr., pravega prodaje samo (72—9) lekarna „pri samorogu“ J. pl. Trnkoczyja na mestnem trgu št. 4 v Ljubljani.

Podpisani naznanjem vsem prijateljem in znancem, da hodi pošta od 1. marca iz Ljubljane po novejši ceni naravnost v Lašče in naj se pisma in druge pošiljatve v Turjak namenjene, na pošto v „Lašče na Kranjskem“ adresirajo. Turjak dne 5. marca 1881.

Jakob Gruđen,
župnik v pokoji.

(114)

Oznanilo.

Kdor ima spomladanski (beli) ječmen za prodati, ponudi naj ga takoj Antonu Uršiču, mlinarju v St. Vidu pri Vipavi z najnižjo ceno za 100 kilogramov. (117)

Tuji.

3. marca:
Pri Slonu: Baumgartner iz Konjice.
Krajine iz Celja. — Bolejo iz Du-
naja. — Jakše, Debeve iz Trbovelj.
Buck iz Dunaja.
Pri Matiji: Ljustina iz Kranja.
Bar. dr. Somaruga iz Gorice. — pl.
Spreuvinz iz Care. Mali iz Tržiča.
Seckel, iz Dunaja. — Nerač, Heutschel
iz Dunaja.

Gumi-bonbon,

boljši, nego vsak drug, kolikor se ga okolo prodaja,
rabi z najboljšim vspehom

zoper kašelj, hripavost in
katarno stanje organov, s
katerimi se sope.

V škatljicah po 10 kr.

prodaje (490—19)

GABRIEL PICCOLI,

lekar „k angelu“,

na dunajske cesti v Ljubljani.

Bergerjevo medicinično mjilo iz smole (Theerseife),

priporočeno po medic. strokovnjakih, rabi se v največ evropskih državah
se sijajnim vspehom zoper

izpuščaje na životu vsake vrste,

osobito zoper hraste, kroničen in luskinasti lišaj, nalezljive hraste, zoper prhljaj na glavi in bradi, pege, žoltine, rdeč nos, ozebljino, potenje nog. — Bergerjevo mjilo iz smole ima 40% koncent. smole iz lesa ter se stvarno od vsega drugega mjila iz smole, ki se v trgovini nahaja, razlikuje. — Da se prekanjenju izogne, zahteva naj se odločno Bergerjevo mjilo iz smole ter naj se pazi na znano varstveno marko.

Kot milejše mjilo od smole za odstranjenje vseh

nečistostij na polti

zoper izpuščaje na glavi in koži otrok in kot nepresežno kosmetično
mjilo za umivanje in kopanje pri vsakdanjej rabi služi

Bergerjevo glicerín-mjilo od smole,

imejoče 35% glicerina ter fino diši.

Jeden komad velja 35 kr. z brošurico vred. — Glavno zalogo
ima lekar G. HELL v OPAVI.

V zalogi v vseh lekarnah cele države. Glavne zaloge pa imajo:

V Ljubljani pri gg. lekarjih J. Svoboda, G. Piccoli, W. Mayer
in J. pl. Trnkoczy. V Kočevju J. Braune. V Krškem J. Bome-
ker. V Idriji J. Wario. V Kranji K. Savnik. V Litiji Jos.
Beneš. V Novem mestu D. Rizzoli. V Radovljici A. Koblek.
V Vipavi A. Konečny. (22—4)

Bolnim na prsih in pljučah!

Wilhelmov snežniški zeliščni alop

od Franc Wilhelma, lekarja v Neuenkirchenu (D.-A.).

Uže 25 let zoper bolezni organov za dihanje zoper prehlad v
jabelku in dušnikovih vejic, zoper dušljivi kašelj, hripavost in zoper
mnogo drugih bolezni v vratu in v prsih od največjega uplivanja in
zdravilstvene moči. Ta sok je posebno omenjati kot preservativ, kadar
je megla ali slabo vreme. — Ker ima jako prijeten okus, zato
je otrokom koristen, potreben pa na pljučah bolnim ljudem; ravno
tako tudi pevcem in govornikom, če nimajo čistega glasu ali če so
hripavi. — Več spričeval potrjuje zgoraj navedeno. — V steklenicah
po gld 1.25 a. v. Dobiva se:

V Ljubljani: Peter Lassnik.

V Brodu Evgen Schrepel, lekar. V Gradci J. Purgleitner, lekar,
Wend. Trnkoczy, lekar. V Kranji Karel Šavnik, lekar. V Ma-
riboru Alojzij Quandest, lekar. V Metliki Fr. Wacha, lekar. V
Novem mestu Dom. Rizzoli, lekar. V Zagrebu Sig. Mitlbach, lekar.

P. n. občinstvo naj zahteva izrečno zmirom Wilhelmovega
snežniškega zeliškega alopa, ker pravega samo jaz pridelujem in ker
so izdelki, nahajajoči se pod imenom Julij Bittnerjev snežnišk zelišk
alop slabo ponarejeni, pred katerimi jaz posebno svarim. (19—5)